

ELŐFIZETÉSI ÁRA
 „JÓ SZERENCSET” MELLÉKLETTEL EGYÜTT
 EGÉSZ ÉVRE 12.— K. | NEGYED ÉVRE 3.— K.
 FÉLEVRE 6.— K. | EGYES SZÁM —.60 K.

FŐSZERKESZTŐ
 DR. BISCHITZ BÉLA.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
 BUDAPEST, IV (BELVÁROS) MOLNÁR-UTCA 33
 TELEFON 108—00.
 HIRDETÉSEK mm. SZÁMITÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT

Írói díj 8 oldalas nyomtatott ivenkint 35 K.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

A villamosság a bányászat szolgálatában.

III.

A mélyítő szivattyú meghajtására szolgáló forgóáramu motornak mindig rövidrezárt fegyverzettel kell bírnia és indítására egy indítótranszformátor szolgál, mely fent a tárna nyílásánál helyezendő el. A motor tehát kiválóan ellenállóképes és az igen nehéz üzemviszonyoknak tényleg legjobban megfelel.

A körforgó szivattyú a mélyítéseknél azért használható igen előnyösen, mert vele vízmennyiség szabályozható és pedig egyszerűen aként, hogy a felszállóvezeték és a szivattyú között elhelyezett elzárószelep jobban, vagy kevésbé nyitattik ki, mely műveletnél az árammutató és ezzel együtt a motor terhelése megfigyelendő, hogy a motor meg nem engedett terhelése elkerültesse.

Hogy a robbantások alkalmával a szivattyút repülő kötőmegek sérülésétől megóvjuk, a szivattyút robbantás előtt felvonatjuk és azután ismét lebocsátjuk és igyekezünk a tárna fenekét lehető leggyorsabban az előretörő víztömegtől szabdá tenni.

Ilyen alkalmakkor a tolatyú egészen felnyitandó, miáltal a lehető legnagyobb mennyiségű víz szállítható és a tolatyú annyira zárandó mért el a tárna szárazzáttétele után, hogy a vattyú csak körülbelül annyi vizet szállítson, mennyi a feltörő víz mennyiségének megfelel.

Az áramhozzávetetés a motorhoz hajlékony fegyverzett gummi-, vagy ólomkábelrel, vagyis oly kábelrel történik, amely a német elektrotechnikusok szövetségének újabb előírásaiban „Mélyítő-kábel” („Abteufkabel”) névvel van felemlítve.

Mint feszültséghatár ezen kábel részére egyelőre 3000 volt van meghatározva, mely előírás minden előforduló teljesítménynél meg is felel.

A helyhez kötött szivattyúk tökéletesítésére legnagyobb részben már befejezettnek tekinthető. Egyrészt a magasnyomású körforgószivattyúk, másrészt a dugattyús szivattyúk előnyei és hátrányai hosszú éve. üzemi tapasztalatok, valamint a mindkét részről elérhető hatásfokokat illetőleg végzett beható kísérletek alapján eléggé ismeretesek, ha az egyes esetekben az egyik, vagy másik

szerkezettel szembe véleménykülönbség ad amely el sem kerülhető.

Az elérhető hatásfok kérdésébe utalhatunk a mérésekre, melyeket a német mérnökök egyelete bányászati érdekek ápolására alakult egyesület a dortmundi bányakerületben évekkal ezelőtt Westfáliában néhány vizellátó-telepen közösen végzett és amelyeknek eredményét az erről hivatott szaklapokban nyilvánosságra hozta.

Minél nagyobb vízmennyiség szállított mennyiséghez viszonyítva, annál kedvezőbben működik körforgószivattyú és minél kisebb le. ezen viszonylat, annál kedvezőbbé válik hasonlítás dugattyús szivattyú javára.

Ezzel szembe a körforgószivattyú sokkal olcsóbb, mint a dugattyús szivattyú. Ezek után mint előnyös és célszerű megoldást fogadhatjuk el, hogy a rendszeres üzem részére dugattyús szivattyú és tartalékul egy körforgószivattyú állíttassék fel; ilyen összeállításban az utóbbi évek folyamán különösen Westfáliában több nagyobb szivattyútelep állíttatott fel, míg Felső-Sziléziában, ahol a vízmennyiségek a szállítómagassághoz viszonyítva, általában nagyobbak, mint Sziléziában, a legtöbb esetben a rendszeres üzem részére körforgószivattyúkat szereznek be.

A bányauzemben a vizellátással egyazon fontossággal bírnak a főaknaszellőztetők, melyek üzemeltetése villamos hajtással sekély üze költség és aránylag kis befektetés mellett igen gazdaságos. Ha a bányának, amint nagyon gyakran előfordul, külön szellőző aknája van, úgy a szellőztető villamos üze az akna részére különben szükséges külön kazánteletet és tartozékait teljesen feleslegesen teszi és a szellőztető kezelését is a legesekélyebbre szorítja le.

A szellőztető motorjának közös villamos erőközpont nagy kedvezően működő hajtógépeihez való kapcsolása csak igen ke. tüzelőanyag-többletet okoz, másrészt azonban ezen esatlakozás, tekintettel a szellőztető éjjel-nappali folytonos egyenlete. energiafogyasztására, az erőtelep gőzfogyasztásának jobb kihasználását is eredményezi, tehát valóságban még kedvezőbb eredményt nyújt, mintha csak a szellőztető-berendezésre energiafogyasztást, vagy pedig magát fogyasztást vesszük tekintetbe.

A szellőztető-berendezés kivitelénél legfontosabb kérdés legtöbbször a légáram mennyiségének szabályozása, mely leggazdaságosabban a szellőztető fordulatszámának szabályozásával érhető el, már amennyiben maga a szellőztető-berendezés szóba jöhet.

A nagy szellőztetők villamos meghajtásánál alkalmazott forgóáramú motorhoz eddig egy, a körforgó rész áramkörébe kapcsolt indító és szabályozó ellenállás volt szükséges. Egy ilyen ellenállás költsége aránylag igen csekély, másrészt pedig az általa okozott áramvesztés sem igen nagy, amikor a forgóáramú motor által megkivánt forgónyomaték a fordulatszámmal oly nagy mértékben súlyos, mint ez a szellőztető üzemenél történik.

Míg a szellőztető motorja által szükséges tarteljesítmény körülbelül a fordulatszám harmadik hatványával csökkenik, fordulatszám szabályozásakor egy, a motor áramkörébe kapcsolt ellenállás segítségével a forgóáramú motor áramfogyasztása a fordulatszám négyzetével arányosan visszacsökken. Az ellenállásban fellépő energiavesztés tehát nem számotte

Az újabb időben alkalmazott igen nagy motor teljesítményeknél azonban, melyek a modernebb berendezéseknél már a 2000 lóerőn is felül vannak, már a szabályozó ellenállásban fellépő aránylag csekély veszteség számításba veendő, mert a szellőztető teljes nappal teljes terheléssel szakadatlanul üzemen van, úgy, hogy jogosulttá válik azon főrekvél, hogy a szellőztető telep határfoka légáramszükséglet csökkentésekor megjavíttassék.

Ezen célra szolgálnak az újabban alkalmazott szabályozó átalakítók, melyek a szabályozó ellenállásban különben megsemmisült energiát kihasználják és pedig vagy úgy, hogy a szabályozó átalakító a főhajtómotor tengelyére szerelt ugynevezett segédmotort táplálja, avagy az általa előállított energiát a hálózatba visszavezeti.

Az ilyen szabályozó berendezésekkel elért megtakarítás tényleg tetemes összeget ad és berendezésük befektetési költségi többletét teljesen jogosulttá teszi. Ha például egy 1000 lóerős szellőztető motort veszünk alapul, melynek fordulatszámja 20 vH-rel esőkéntendő és amelynek egy évben 8760 órát kell üzemen lennie, úgy a vele kapcsolatos szabályozó átalakító az egyszé szabályozó ellenálló használatával szemben évente körülbelül 700,000 KW-óra energiát takarít meg. Ha a KW-órát csak 2 fillérjével számítjuk, úgy a szellőztető-berendezés üzemköltsége 14,000 koronával csökkenik, tehát világosan kitűnik, hogy szabályozóátalakító befektetési költségei néhány alatt kifizetődnek.

Míg a szellőztetők és szivattyutelepeknél más, mint a villamos-üzem számításba sem jöhet, a

szakember véleménye a főakna-szállítógépek üzemének fontos kérdésénél még igen gyakran ingadozik és némelyek, utalva a gőzüzemű szállítógépek tökéletes voltára, a villamos üzemnek a szállítógépeknél való használhatósága felett egyszerűen páleát törnek, anélkül, hogy a villamos meghajtással eddig gyakorlatilag elért eredményeket méltatnák a kétféle hajtóüzemet egymással „akszer” összehasonlítani.

(Polytatása következik.)

✂ HAZAI HIREK. ✂

Kitüntetés. Őfelsége Safesák Gyulának, a gróf Andrássy György-féle hitbizományokhoz tartozó vasbányák gondnokának és hitbizományi központi pénztárosnak a bányászati szolgálat terén szerzett érdemei elismerésül az arany érdemkeresztet adományozta.

Szénbányaalapítási hírek. A Szilágy-somló melletti *kárásztelki és somlyónylaki* kőszén-területek kiaknázására Budapesten új kőszénbánya-vállalat van alakulóban 500.000 korona alaptőkével. — Az *Esztergom környékbeli* szén-területek kiaknázása végett egy esztergomi érdekcsoport most tárgyal a környékbeli gazdákkal. A konzorcium — amelynek tárgyalásait dr Perényi Kálmán alispán vezeti — olyan szerződések kötését kínálja föl a földtulajdonosoknak, amelyekben négyszögölterületenkint 80 fillér szolgálmi bért, a kitermelt szén métermázsája után 4 fillért és a közös raktárba szállított évi 2000 métermázsas darabos szenet ingyen és 5000 métermázsas önköltségi árban szállított szenet biztosítana. Még egy érdekes terv merült fel Esztergom környékén. Ehrenwald Mór kereskedő az Esztergom-Szenttamás lakóival azelőtt mintegy 25—26 évvel szénkitermelési engedély iránt — egyszer s mindenkorra egy arany befizetése ellenében — lekötött jogát akarja most reaktiválni, amiből valószínűleg hosszabb pör fog kerekedni. Ezenkívül még néhányan indultak neki a szénkutatói küzdelemnek.

A Salgótarjáni közgyűlése. A Salgótarjáni Kőszénbánya Részvénytársulat február 20-án tartotta 44-ik évi rendes közgyűlését dr Chorin Ferenc főrend elnöke alatt, a részvényesek élénk részvétele mellett, amelyen elnök üdvözölte a részvényeseket, konstatálta a határozatképességet. A jelentéseket felolvasották vették.

Az évi jelentés megemlékezik arról, hogy az elmúlt évben a szén iránti kereslet igen élénk volt. Más évektől eltérőleg, az egész év folyamán kapott az üzem bőséges megrendeléseket, úgy, hogy a munkások egész éven át dolgozhattak. Ezzel a kedvező

THEODOLITOK

nivellálók, felállító készülékek,
tájolók, mintaszerű, precíziós
kivitelben mint különlegesség
gyártása.

(B/2268/702/685/41)

MAX HILDEBRAND

azelőtt August Lingke & Co.

FREIBERG, Sachsen 47.

Alapított 1791.

Magyarországi képviselő:

CONRAD ÉS TÁRSA

Budapest, VI., Teréz-körút 15.

jelenséggel azonban szembetalálkozott néhány igen kedvezőtlen körülmény. Mindenekelőtt a waggonhiány és az időközönként mutatkozó forgalmi akadályok. A kocsihány az elmúlt évben már rendkívül arányokat öltött, az év utolsó négy hónapjában jóformán egészen béna volt a forgalom, igen nagy hátrányára a mezőgazdaságnak, a kereskedelemnek és az iparnak. Az általános drágaságot a vidéki bányászok is nagyon érzik és az ebből származó bajok enyhítésére sokszor kellett áldozatokat hoznia a társulatnak. Az üzem fejlesztésére és javítására mindent elkövettek. Ugy a nógrádmezei, mint a zsilvölgyi bányák a legszebb fejlődést mutatják. A termelési kvantum napról-napra növekszik. Az egyes bányákat kondenzációs gőzgéppel hajtott kompresszorokkal látták el, amelyek nemcsak arra szolgálnak, hogy a bányában alkalmazott furókalapácsokat és réselőrepeket a szükséges konprimált levegővel ellássák, hanem hogy a villamos erő kiküszöbölésével a bányák parciális ventilátorait, a szivattyukat, a szállító- és egyéb gépeket is hajtásák. Az elmúlt évben összesen 130 kétszotály új munkaházat építettek és a munkásjóléti intézményeket a lehetőségig fejlesztették. Az elmúlt évben 22,135.303 métermázsza szenet termeltek ki, amelyből 21,774.036 métermázsza adtak el. A folyó évet tehát 361.267 métermázsza készlettel kezdték meg. A növekedő termelés eladását több évre szóló kötések és az emelkedő kereslet biztosítják. Módosították a tisztviselői nyugdíjalap néhány pontját a tisztviselők által óhajtott értelemben. A társulat vezetése alatt álló bányák igen szép fejlődést mutatnak, üzletveiket nyereséggel zárják és üzemük szép jövővel biztat. Az évi mérleg az összes rendes üzleti kiadások levonása után 6,313.395 korona 00 fillér tiszta nyereséggel zárul. Ebből adóként fizetett 459.865 korona 13 fillér levonása után marad 5,853.530 korona 47 fillér. Az igazgatóság indítványozza, hogy ebből 1,000.000 koronát az értékesítési tartalék-alapra adjon a társulat, 300.000 korona a tartalékalap javára, jutalékokra 467.353 korona 5 fillért, a hivatalnokok nyugdíjának a gyarapítására 50.000 koronát, a társapénztárak gyarapítására 130.000 koronát fordítson, osztalékkul 3,850.000 koronát fizessen ki, részvényenként 35 koronát fizessen és a megmaradó 875.771 korona 93 fillért a jövő év számlájára vezessék át. A közgyűlés a jelentést egyhangulag tudomásul vette, az igazgatóság indítványait elfogadta és a felmentvényt minden irányban megadta. Láng Gusztáv részvényes indítványára Chorin Ferenc elnöknek, az igazgatóságnak, Reichmann és Frischmann vezérigazgatóknak és a tisztikarnak a részvényesek nevében köszönetet szavaztak és ezt a közgyűlés jegyzőkönyvébe is bevették. Chorin elnök hálásan megköszönte a bizalomnyilvánítást és megígérte, hogy a jövőben még fokozottabb mértékben mindent el fognak követni a társulat további felvirágoztatására. Leipziger Vilmos, az igazgatóság tagja, megrongált egészségére való tekintettel, leköszönt állásáról. A közgyűlés mély sajnálattal vette ezt tudomásul. Végül a választások következtek. Igazgatósági tagok lettek: Burchard-Béla-vary Conräd, dr Chorin Ferenc, ifj. dr Chorin Ferenc, Felner Henrik (uj). Frischmann J. F., Lánzy Leó, Reimann Lázár, dr Reiner Ede és Reithoffer Lajos. A felügyelőbizottságba beválasztották dr Horánsky Dezsőt, Jellinek Lajost, Molnár Viktort és Singer Zsigmondot. A választások kihirdetése után a közgyűlés az elnök elítélésével véget ért.

A Felten és Guillaume kábelsodrony- és sodronykötélggyár részvénytársaságnak március 8-án tartja IX. rendes évi közgyűlését, melynek napirendje: Az igazgatóság jelentése, az 1911. évi mérleg- és nyereség- és veszteségszámla előterjesztése. A felügyelőbizottság jelentése. Határozathozatal a nyereség hováfordítása iránt, továbbá az igazgatóság, igazgatósági tanács és felügyelőbizottság részére adandó felmentvény tekintetében. Az igazgatósági tanács választása. Választás az igazgatóságba. A felügyelőbizottság tiszteletdíjának megállapítása. *Nyereség- és veszteség-számla 1911. évi december hó 31-én.* Tartozik: Költség-számla 156,891.74 K. Nyugdíj-, munkásbetegségélyező és balesetbiztosítási járulékok 28,802.25 K. Leírások 55,239.14 K. Kamatszám 37,113.29 K. Adó-számla 17,425.48 K. Szabadalmi díjak számlája 4091.26 K. 1910. évi egyenleg áthozat 25,177.22 K., 1911. évi tiszta nyereség 686,379.03 — 711,556.25 K. Összesen 1,011,119.41 K. Követel: 1910. évi nyereségáthozat 25,177.22 K. 1911. évi nyereséghozat 985,942.19 K. Összesen 1,011,119.41 K.

A Felsőmagyarországi bánya- és kohóü részvénytársaság XXII. évi rendes közgyűlését február hó 26-án tartja. Tárgysorozata: Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentéseinek, valamint az 1911. évi zárszámadások előterjesztése, a mérleg megállapítása és a nyereség hováfordítása iránti határozat. A felmentvény megadása az igazgatóság és a felügyelőbizottság részére. Az igazgatóság indítványa az értékesítési alapok részbeni kiutalása iránt. A felügyelőbizottság 1912. évi járulékaiknak megállapítása.

Uj barnaszéntelep. Szilágymegyében, Kárársztelek határában nagy kiterjedésű barnaszéntelepre akadtak. A terület több ezer hold kiterjedésű; kiaknázására részvénytársaság alakult, amely megszerezte a területet s a szén kiaknázását nemsokára megkezdi.

A mélypataki Ker. Szt. János bányatársulat márc. 10-én tartja közgyűlését Felsőbányán a városban. A bánya múlt évi bevétele 37,336 K 50 f, kiadása 36,806 K 60 f volt. Részvényenként 20 koronát osztott.

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület budapesti osztálya folyó hó 22-én az anyaegyesület helyiségeiben ülést tartott a következő tárgysorozattal: Folyó-ügyek. Tassonyi Ernő előadása: A kőporos zónákkal az Alfofts-i állomáson végzett kísérletek és a kőporos zónák gyakorlati alkalmazásáról indítványok.

A „Vulkán“ gépgyár részvénytársaság március hó 7-én tartja tizennyolcadik rendes közgyűlést, melynek tárgysorozata: Az igazgatóság jelentése a vállalat 1910-11-iki üzemiének üzleti eredményéről és az évi mérlegről. A felügyelőbizottság jelentése az évi mérlegről, ennek megvizsgálása és jóváhagyása. Az igazgatóságnak és felügyelőbizottságnak a felmentvény megadása. A

Festékek és lakkok

megbízható, szolid és olcsó beszerzési forrása

KRAYER E. és TARSA BUDAPEST festék-, kence-
és lakkgyára ...

= Főraktár és iroda:
V., Váci-ut 34.
„Krayner festékudvar“

Cs. és kir. udvari szállító. Ő cs. és kir. Fensége, József főherceg udv. szállítója. A m. királyi államvasutak, állami, gép- és vasgyárak, az összes waggonygyárak, Budapest főváros szállító.

(B/2139/420/52/11)

nyereség hováfordítása iránti határozathozatal. Az igazgatósági tagoknak megválasztása az alapszabályok 25. §-a értelmében. A felügyelőbizottság megválasztása tiszteletdíjának megállapítása. Esetleges indítványok. *Nyereség- és veszteségszámla.* Tartozik: Hivatalnokok fizetése 140.850 K. Általános költségek 145.787.23 K. Biztosítási díjak 5678.37 K. Értékesökkenés 60.651.15 K. Kamatok 17.894.40 K. Nyereség-áthozat 1909—1910. évről 41.311.02 K. Nyereség Budapest 1910—1911. évben 23.170.87 K. Nyereség Bécsbe 1910—1911. évben 8584.93 K. Követel: Nyereségáthozat 1909—1910. évről 41.311.02 K. Gyártási számla 394.032.02 K. Vulkán, Wie 8584.93 K.

A dévai rézbánya. Ugy értesülünk, hogy a dévai rézbánya legközelebb újból felveszi az üzemet. A bányát — állítólag egy Budapest—Wien—Berlini pénzesoport veszi meg és öt millió K-val kezdi az üzemet. A dévai bánya üzeme mind- eddig sikertelen volt, ámbátor rézben elég gazdag, ámde eddig csak kisebb tőkékkel próbálkoztak a vállalkozók, úgy, hogy időelött kifogytak a pénzből.

Az állam földgázt kutató tevékenysége. Illetékes helyről vesszük az értesítést, hogy az állam a földgáz után való kutatást még a tavasszal nagy erővel fogja megkezdeni. A Marosszentgyörgyön, Marosugrán, Dicsőszentmárton és Szentbenedeken folyamatban lévő kutató furásokon kívül 4 vállalati és két kincstári furógarnitúra fog dolgozni Kissármáson a gázterület feltárása és tartalékkutak létesítése céljából. E furások 400—700 m. mélységig vannak előirányozva. A Kissármás után legreményteljesebb Mezősámsond területén két vállalati furókészlettel 600 m. mélységre tervezett furást fognak végezni. Bázán — ahol a földgáz már századok óta áramlik ki természetes forrásaiból két sajátkezelésű 400, illetve 800 m. mély furást Magyarországon, ahol szintén a „Zugó“-nak nevezett természetes gázforrás, valószínűleg egy régen lefolyt gázruptió maradványa található, egy 600 m.-es s végül Bogácson — néhány kilométernyire keletnek Magyarsárostól egy 800 m.-es kutató-furást fognak megkezdeni. A kutató munkálatok, amint látjuk, Kissármásról délfele vonulnak azon az antiklinális vonulaton, mely geológusaink által az 1910. év őszén fáradságos felvételek összevetése által kinyomoztatott s mely a legtöbb reményt nyújtja bőséges gázelőfordulásra. Eszerint tavasszal 8 vállalati és beleértve a már folyamatban lévő furásokat, 8 állami, együttevve tehát 16 furógarnitúra lesz munkában, melylyel 22,

400—800 m. mélységű kutató-furást szándékoznak még ez év folyamán bevégezni.

Az állam jelenleg csak 5 furógarnitúrával rendelkezik ugyan, három garnitúra azonban meg van rendelve s rövid időn belül elkészül, két további furókészlet pedig ősze felé várható, úgy hogy az év vége felé már 10 állami furókészlet fog munkában állni. Amint látjuk, az állam a földgáznak felkutatását célzó nagyarányú tevékenységét a legnagyobb erővel indítja meg s joggal reméli, hogy az akciója hazánk természeti kincsének feltárásában korszakalkotó lesz. Ezzel azonban feladata, melyet azzal vállalt magára, hogy az 1911. évi VI. és VII. törvénycikkkel az ásványolaj-féléket, a földgázt és a káliumsókat az állam részére fentartotta, még korántsem lett befejezve; ennek tudatában a fentebb említett kutató-furások befejezése után csakis egy-két furógarnitúra lesz az erdélyrészi Mezőségen visszatartva, hogy a termelő gázkutak számát, a netán kiapadó kutaknak új furások által való pótlásával a szükségnek megfelelőleg fentartsa, a többi garnitúrát részben az erdélyi részekben petroleum és káliumsó kutatásra, részben a Nagyalföldön végzendő földgáz után kutató furásokra fogják felhasználni. E munkálatok előkészítése céljából még ebben az évben sorra kerül Erdély délkeleti részének s a Nagyalföldnek geológiai részletes felvétele, melyet nyomon fog követni a Kárpátok, a Muraköz s más, petroleumban dúsriak ígérkező vidékek hasonló megvizsgálása.

A „Magyar ásványvíz forgalmi és kiviteli részvénytársaság“ március 4-én tartja III. évi rendes közgyűlését, melynek tárgysorozata: Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése, a számadások megvizsgálása, a mérleg megállapítása és a felmentvény megadása feletti határozathozatal. A részvények 180,000 koronával való lebélyegzése által az alaptőkének 420,000 koronára való leszállítása és 300,000 korona elsőbbségi részvény kibocsátása által 120,000 koronára való felemelése feletti határozathozatal. Az alapszabályok módosítása. Az igazgatóság megválasztása. A felügyelőbizottság választása és javadalmozásának megállapítása. Veszteség: Reklám, személyzet, reklámvíz, irodaköltségek 140,637.33 Kamat 59,460.20. Adó 1105.99. Anyag (címke, palack) 2875.80. Fuvar és törés 30,062.29. Jutalék 31,572.96. Engedmény 5689.20. Leírások (berendezésből 10%, alapítási költségből 20%) 4495.49. Nyereség: Vízárú 74,271.08. Nyersanyag 17,299.50. 1910. évi veszteség és nyereség 5288.24.

MŰSZAKI és GÉPIPARI RÉSZVÉNYTÁRS. Budapest, V., Alkotmány-utca 25.

∴ Szivattyúk minden célra. Tűzoltó fecskendők. ∴
 Műszaki cikkek: gummi- és asbest-árúk minden célra.
 Kenőolajok, tisztítógyapot, gépzíjak. Robbanámentes acetylen bányalámpák.

Telefon 153—11.
168—00.

(B)3146/73152)

MOTOROK.

Szelvénybeváltás. A *Salgótarjáni kőszénbánya rt.* a 60. számú részvényt 35 K-val váltja be és pedig március hó 1-től. Az *Esztergom—szászvári kőszénbánya rt.* a XIV. számú részvényt 12 K-val váltja be február hó 26-tól.

A m. kir. Curia újabb ítélete az osztrák „állomási illeték” iránti perekben. Az osztrák államvasutak állomásain beszedésre kerülő állomási illeték (Stationsgebühr) visszafizetése iránt a magyar királyi államvasutak ellen nagyszámu per indított. Egyes bíróságok a vasutat ezen illeték visszafizetésére kötelezték; a budapesti királyi ítélőtábla és a m. kir. Curia azonban egy, 1911. évben döntés alá került ügyben, a vasut álláspontját elfogadva, az állomási illeték beszedését jogosnak mondották ki. Minthogy azonban annak idején a Curia ítélete nem terjedt ki a jogvita minden részletére, egyes alsóbb bíróságok a hatáskörükbe tartozó és feljebb nem vihető perekben a Curia ítélete után is marasztaló ítéleteket hoztak. A Curianak f. hó 13-án a 83/912 számú perben alkalma volt a vitás kérdés egész komplexumával foglalkozni és ebben az ügyben a m. kir. államvasutak védekezését minden irányban elfogadva, a keresetet elutasította és az állomási illeték szedését úgy anyagi, mint alaki szempontból jogszerűnek mondotta ki.

Az Északmagyarországi Egyesített Kőszénbánya- és Iparvállalat Részvénytársaság évi jelentése megemlékezik arról, hogy a szénkereslet már a lefolyt 1911-ik év elején élesen indult meg s az esztendő folyamán mind sürgetőbbé vált. Az iparvállalatok valamennyi szakmában erősen voltak foglalkoztatva s a magyar kir. államvasutak is, az egész esztendőn át, a szerződésileg biztosított legnagyobb szénmennyiséget vették igénybe. Az enyhe tél ellenére és a csépléshez való szénben külföldről jövő sürgős ajánlatok dacára módunkban volt teljes darabosszéntermelésünket megfelelő áron eladni. Az esztendő vége felé az egész szénpiacon igen szilárd irányzat érvényesült. A magyar kir. államvasutak forgalmi berendezéseinek hiányossága legelső sorban azáltal vált érezhetővé, hogy a meg nem felelő kocsiállítási a szokott időpontnál jóval előbb jelentkezett és egészen az év végéig tartott. A kocsihiány időközönként oly mérveket öltött, hogy a hazai ipar szénszükségletét csak nagy nehézségekkel lehetett fedezni. A meg nem felelő és pontatlan kocsiállítási a szénnek nemcsak szállítását, hanem termelését is jelentékenyen gátolta és költségesebbé tette és csakis a bányák célszerű berendezésének, valamint a csilleállománya soron kívüli gyors szaporításának köszönhető, hogy a megelőző évvel szemben az eladás mégis némileg fokozható volt. A munkásszerzés, különösen a jó aratás folytán, nehezebb volt, mint a megelőző esztendőben s a teljes munkálszámra csak a munkabéreknek emelése révén lehetett szert tenni. A nyugati kerületben az új lejtakna néhány méter híján immár kész alkotás, mely a szükségelt összes gépfelszerelésekkel teljesen el van látva, úgy, hogy a szénfejtés előkészítését ott már néhány hét múlva megkezdheti. Az *Albert-aknán* egy kisebb villamostelepet létesítettek, amely függetlenül a központi teleptől, ezen akna helyi céljait szolgálja s az új légaknánál beépített szelöltető gépezetet látja el villamos erővel. Építkezési tevékenységük az üzem által szükségelt kiegészítésekre szorítkozott. Az év folyamán úgy a fel-

színen, mint a bányában is több furás által néhány olyan területrészen, amelyek eddig meddőknek tekintettek, a szénelőfordulás kétségtelenül megállapított; ugyancsak kiderült a *Gusztáv-aknának* alsó széntelepéről is, mely csekély vastagsága folytán eddig lefejtésre nem volt érdemes, hogy északkeleti irányban ugyannyira vastagodik, hogy ezen széntelep egy nagyobb területen vájást érdemelne bizonyul. A kitermelés előkészítő munkálatait már meg is kezdték. Ugyancsak megkezdik már tavasszal egy kisebb lejtakna mélyítését az újonnan nyert széntelepek lefejtése céljából. A szénbirtok ezáltal örvedetesen gyarapodott. A keleti kerületben a *József-aknán* egy villamos erővel hajtott turbinavizemelőszivattyút építettek be. Az *Ortvány-aknán* egy, a megnagyobbodott üzemnek megfelelő, új kéményt állítottak. Ezen kerületben különböző épületeken bővítéseket eszközöltek s néhány raktári és kezelési épületet, nemkülönben egy nagyobb szénraktárt emeltek.

Mindkét kerületben egy-egy teljesen felszerolt mentőállomást létesítettek, valamint állandósított mentőlegénységet szerveztek.

A társaság széneladása az elmúlt évben 3.934,479 q volt, a megelőző évben eladott 3.848,559 q-val szemben.

A nyereség- és veszteség-számlából kitűnik, a teljes üzemfőlség, a kamatjövödelmet beleértve 1.049,553,96 K, mely összegből a központi költségeket, a bányabéreket, a vasutféntartás költségeit, adót és társladáhozjárulást, összesen 282,329,39 K, levonva 767,224,57 K marad tiszta üzemfeleslegnek.

Az igazgatóság javasolja, hogy ezen összegből: a leltár értékcsökkenéséért 260,000 K a tartalék-alap javára 40,000 K, összesen 300,000 K helyeztessék tartalékba, úgy hogy a maradvány 467,224,57 K. Ezen összegből az igazgatóságra és tisztviselőkre alapszabályszerű juttatás fejében jut 56,066,94 K; javasolják továbbá, hogy tisztviselőinek nyugdíjalapját 12,000 korona adománnyal gyarapítsák s így 68,066,94 K, levonása után 399,157,63 K, illetőleg az 1910. évi nyereség-áthozat 46,605,11 K hozzáadásával 445,762,74 K áll a közgyűlés rendelkezésére.

Szénforgalom. A Máv. vonalai mentén fekvő kőszénbányák a január hó 14-étől január 20-áig terjedő héten, hat munkanap alatt összesen 13773 kocsi rakomány szénét adtak fel; 781 kocsi rakománnyal kevesebbet, mint az előző héten és 227 kocsi rakománnyal kevesebbet, mint a múlt év

Uti bőröndöt

és egyéb finom bőrárut legelőnyösebben vásárolhat a készítőnél

Csángónál

Budapest, IV., Muzeum-körút 5. — Telefon 67-00.

Grand Prix aranyérem Páris.

Olcsó szabott árak. A cím fontos.

(B/8832/6.11/24)

hasonló (január 15-től január 21-ig) időszakában. Egy-egy munkanapon átlag 2295 vasuti kocsit raktak meg; 130 kocsival kevesebbet, mint az előző hét egy-egy munkanapján. A január hó 21-től január hó 27-éig terjedő héten, hat munkanap alatt összesen 14913 kocsirakomány szemet adtak fel; 1140 kocsirakománnyal többet, mint az előző héten és 65 kocsirakománnyal többet, mint a múlt év hasonló (január 22-től január 28-ig) időszakában. Egy-egy munkanapon átlag 2485 vasuti kocsit raktak meg; 190 kocsival többet, mint az előző hét egy-egy munkanapján. A január hó 28-ától február hó 3-áig terjedő héten, hat munkanap alatt, összesen 14866 kocsirakomány szemet adtak fel; 47 kocsirakománnyal kevesebbet, mint az előző héten, ellenben 2881 kocsirakománnyal többet, mint a múlt év hasonló (január 29-től február 4-éig) időszakában. Egy-egy munkanapon átlag 2474 vasuti kocsit raktak meg; 11 kocsival kevesebbet, mint az előző hét egy-egy munkanapján.

A Salgótarjáni Kőszénbánya R.-T. igazgatósága legutóbb tartott közgyűlésé elhatározta, hogy az általános drágaságra való tekintettel, hivatalnokainak törzsfizetését drágasági pótlék címen 15%-al emeli pedig 1912. hó 1-től kezdődőleg.

Pályázat. A selmecbányai főiskola rektora, a főiskolán nyugdíjazás folytán megüresedett jogi tanszék betöltésére pályázatot hirdet. A tanszékkel a bányá- és vízjog, az erdészeti törvények és gyakorlati közigazgatás, a közigazgatási jog, a magyar magán-, kereskedelmi és váltójog, a közigazgatási jog és bányászati adminisztráció, a nemzetgazdaság- és pénzügytan előadása van egybekötve.

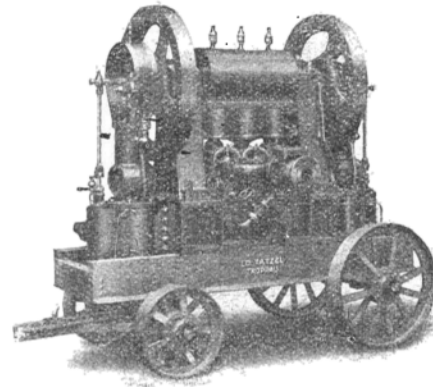
✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

Osztrák széndíjszabás. Az osztrák széndíjszabások kiadásának időpontját ismét ki kellett tolni, egyrészt mert a munkálatok a legutóbbi meg egyezésre való tekintettel elhúzódtak, másrészt pedig mert időt akarnak engedni arra, hogy bányák kötéskörénél a díjfelemelést is figyelembe lehessen venni. A díjszabások pedig úgy a külföldi, mint a helyi díjszabások előreláthatólag f. hó 15-től kezdve lesznek érvényesek.

Luxemburg vasipara 1911. dec. havában. Luxemburghól jelentik: Érdekes jelenség a legutóbbi években, hogy vasiparban a tevékenység az év vége felé mindig elevenebb, mint a többi hónapokban. Igaz ugyan, hogy kevesebb építkezési vasárut esznek ebben az időszakban, de egyéb vasárut annál többet. A nyersvas ára megszilárdult és a készletek megesappantak s így a legközelebbi időben ezen cikket már ismét nyereséggel lehet majd értékesíteni. A *félgymártmányok*

ára rendkívül szilárd, minthogy a rendelt mennyiségeket mindig szabályszerűleg veszik át. A kereslet téli időny dacára is egyre növekszik. *Sinekben* nem növekedett ugyan a kereslet, de azért jól vannak elfoglalva az egyes hengerművek. A megrendelések tulnyomó része külföldről jön, mert a német államvasutak rendelései még mindig nem kielégítőek. *Hengerelt* vasban kitünő a kereslet. A kötelék által az egyes műveknek kiosztott munkamennyiségeket már régen felülhaladták és hogy az árak mégsem emelkedtek, az csak a hengerművek rendkívül nagy termelési képességének s így az abból folyó versenynek tudható be. Már a kötelék megújításakor is másfélmillió tonna félgymártmány és hengereltvas-többletet hoztak át úgy, hogy többlet most már 1,700.000 tonna, mely mennyiséget legnagyobb részben Németországban, Lotharingiában és Luxemburgban helyeztek el. Ezen adott mennyiségnek legnagyobb részét betonipar vásárolta meg, de a vasgörendákban jókora volt a kereslet, ami Németország óriási feloldé. mellett tanúskodik és amellet, hogy ezidő-

ED. TATZEL, Troppau.

**Dugattyús-, kör- és forgattyús-
dugattyús**

szivattyúk

minden célra.

Magasnyomású fuvók.

(203/789/7)

SZIVATTYUKAT és

MÉRLEGEKET

gyárt mint különlegességet és legnagyobb raktárt tart épület- és diaphragma-szivattyukban

GARVENSWERKE

WIEN, II., HANDELSQUAI 130.

(B/16/143/46)

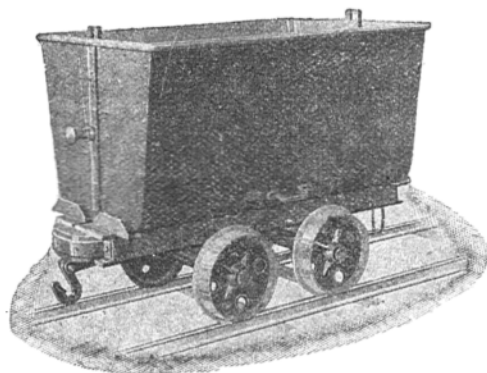
ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

szerint tulajdonképen a legkedvezőbb konjunktúrák korát éljük. A konjunktúra valószínűleg addig fog tartani, amíg az új köteléki egyezség értelmében a kiosztott mennyiség, nevezetesen 6 millió tonna piacra nem kerül.

A szerkesztésért felelős Dr. Bischitz Béla.

Mindenütt kapható darabonként 70 fillér árban.

Bányavasutak

nyomjelzése, építése és teljes felszerelése

A Magyar Waggon és Gépgyár r.-t. Győr,

keskenyvágányu gyártmányaink eladása.

A Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság Keskenyvágányu Vasut-osztály

Budapest, V., Váci-körút 32.

(B. 2121/316/12/II.)

Bányaüzem-vezető

aki felmérésben és irodai munkálatokban teljesen jártas, mielőbbi belépésre alkalmazást keres — lehetőleg vasbányánál, de vállalkozik szénbányához is. — Jelenleg magnesit bányánál, mint felelős üzemvezető működik. Szíves megkeresések a kiadóba kéretnek „Biztos jövő” jelige alatt. (773/8)

Erélyes bányafelőr,

aki bányaiskolai végzettséggel és gyakorlattal bír, kőszénbányaüzemi és bányamérnöki teendőkben jártas, magyarul beszél és ír, testileg és szellemileg ép, azonnali belépésre kerestetik. A román nyelvet értők előnyben részesülnek. Ajánlatok megfelelő bizonyítványokkal felszerelve és az igények megjelölésével a „Tihói Kőszénbánya Részvénytársaság” címére **Désre** intézendők. (794/8)

szám.

Pályázat.

Az alólírott m. kir. főbányahivatalnál elhalálozás folyán üresedésben levő egy

I. oszt. altizti (bányaintézői), esetleg előléptetés esetén egy II. oszt. altizti (bányafelügyelői)

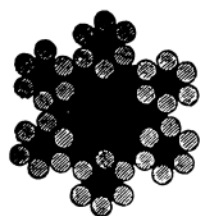
állásra ezennel pályázat hirdettetik.

A bányaintézői állással évi egyezerkettőszáz (1200) korona fizetés és az 1904. évi I. t.-c. alapján biztosított személyi pótlék, természetbeni lakás, vagy ilyennek hiányában évi háromszázhusz (320) korona lakpénz, évi 30 m³ tűzifa és 50 kg. sójárándóság; a bányafelügyelői állással évi nyolcszáz (800) korona fizetés és az 1904. évi I. t.-c. alapján biztosított személyi pótlék, természetbeni lakás, vagy ilyennek hiányában évi egyszázhatvan (160) korona lakpénz, továbbá 24 m³ tűzifa és 50 kg. sójárándóság élvezete van egybekötve.

Pályázóktól megkívánatik, hogy a bányaiskolai végzettségen kívül a sóbányászat terén és a sóanyagkezelésben gyakorlati ismeretekkel bírnak, testileg épok és egészségesek legyenek. A szabályszerű szolgálati okmányokkal felszerelt és sajátkezüleg irt pályázati kérvények az előljáró hivatal útján, vagy ha a pályázó állami szolgálatban nem áll, — mely esetben egészségi állapota közhatósági orvos által igazolandó, — annak a városnak, vagy vármegyének főispánjának útján, melynek területén lakik, a jelen pályázati hirdetménynek a „Pénzügyi Közlöny”-ben való megjelenésétől számított négy (4) hét alatt az alólírott m. kir. főbányahivatalhoz nyújtandók be.

Marosujvár, 1912. évi február hó 8-án.

M. kir. főbányahivatal.

Felten és Guilleaume

kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár
részvénytársaság

Budapest, V., Vízafogó 1460. szám.

Ólomkábelek. Villamvilágítási vezetékek. Sodronykötelek.

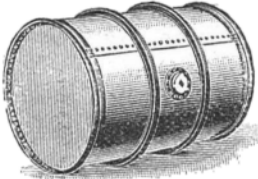
Elektrolytikus vörösrézhuvalok, okonitvezetékek, szerelvények stb.

(B/2095/619/25.)

Eisele József

réz-, ércmű- és
gőzkazán-gyár

**Budapest,
V, Váci-ut 152**

GŐZKAZÁNOK

minden rendszer szerint, bármily
feszültségre és nagyságra.

Gázrecipensek, vasmedencék, vaskémények, vaslemez-munkák. Csővezetékek vasból és vörösréz-ből. Felszerelvények, gőzgépekre és gőzkazákra. KÜLÖNLEGESÉGEK: Szab. Steinmüller-féle vízcsöves-gőzkazán. Szab. Steinmüller-féle gőztőlhevítő. — Economiser. Láncrostély. Szab. Dervaux-Reisert-féle viztisztító készülék. Hegesztett vaslemez-munkák.

Kovácsolt vasból készült szögcselt vashordók tömeges gyártása.
(3709/598/19)

(B/935/704/22.)

HEINZELMANN-féle

vasgyár-bányatársulat

HISNYÓVIZ, Gömör-megye

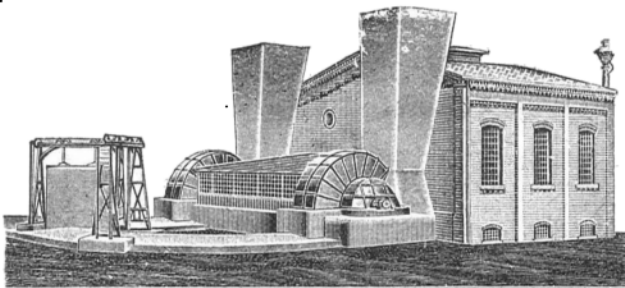
Gyárt: öntődei faszenes, szürke nyersvasat, öntöttvas víz- és gázvezetési nyomócsöveket, öntöttvas gőzvezetéseket, mindenemű építési gépöntvényeket saját minták, vagy részletrajzok alapján; öntöttvas kereskedelmi árut, tüzhelyeket és kályhákat.

Árjegyzéket kívánatra készséggel küld az igazgatóság

(1344/517/3)

Nagy Dinnendahl-rendszerü bányaventillátorok.

20000 köbméter percenkénti teljesítménnyel.

R. W. DINNENDAHL
AKTIENGESELLSCHAFT
KUNSTWERKERHÜTTE

bei Steele a. d. Ruhr.

30 ÉVI TAPASZTALAT.

KÉPVISELŐ:

Maschinenbau - Actiengesellschaft

vormals: Breitfeld, Daněk & Co.

Schlan (Böhmen).

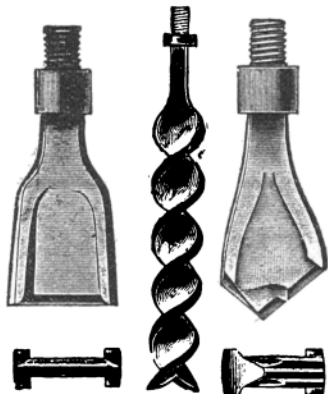
(190/786/33)

*Szlovákiai
sósóviz*

CZUKORBETEGSÉG ELLEN
speciális gyógyital.
KÖHÖGÉST, REKEDSÉGET, IDULT GYOMOR ÉS
HUGYSZERV BAJOKAT
GYÖKERESEN GYÓGYÍT.

Megrendelhető a Magyar Ásványvíz Forgalmi és Kivitelési Rt.-nél
BUDAPEST. TELEFON 162-84

(B/227/650/44.)

Furókészülékek

és teljes furóberendezések

földrétegek megvizsgálására és mélfurásokhoz bármily kézi és gépüzemre.

A 117. számú katalogust érdeklődőknek beküldjük.

Tiefbohr-Maschinen- und Werkzeuge-Fabrik Nürnberg

HEINRICH MAYER & Co.

NÜRNBERG-DOOS.

(191/52)

